

UDENRIGSMINISTERIET

Sagsnr. 2019-1151
Den 25. oktober 2019

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 11. november 2019

Supplerende samlenotat

4. Iran/Golfen

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

Der forventes en drøftelse af hhv. atomaftalen i lyset af forventede nye iranske overskridelser af aftalens bestemmelser samt af de regionale spændinger i Mellemøsten. Det nærmere indhold af drøftelsen forventes at udvikle sig helt op til rådsmødets afholdelse.

2. Baggrund

Den 8. maj 2018 trådte USA ud af atomaftalen og har siden indført en lang række sanktioner over for Iran som led i en såkaldt maksimal pressionsstrategi, som har ramt den iranske økonomi hårdt. De resterende parter i atomaftalen, herunder EU, har hidtil fastholdt deres støtte til aftalen. Siden den 8. maj i år har Iran, som reaktion på den amerikanske pressionsstrategi, forfulgt en ”mindre-for-mindre” tilgang, hvor efterlevelse af visse af aftalens forpligtelser gradvist reduceres. Den 5. september 2019 annoncerede den iranske præsident Rouhani den tredje iranske overskridelse ved at suspendere efterlevelsen af aftalens begrænsninger på nukleare udviklingsaktiviteter. Det forventes, at den næste iranske overskridelse vil blive annonceret omkring den 6. november. Det internationale atomagentur, IAEA, har indtil videre vurderet, at der har været tale om relativt afmålte og reversible overskridelser.

Sideløbende er der siden foråret set øgede spændinger i Mellemøsten med øget amerikansk militær tilstedeværelse og en række eskalerende hændelser, herunder angreb mod kommercielle tankskibe, nedskydning af droner, den iranske opbringning af tankskibet Stena Impero samt angrebet imod saudisk olieinfrastruktur i september. Der har i lyset af denne situation været en række forskellige tiltag til at deeskalere situationen, herunder det franske forsøg på at facilitere dialog mellem USA og Iran.

EU-opbakning til atomaftalen og anerkendelse af behovet for at adressere Irans destabiliserende rolle i regionen og dets ballistiske missilprogram er senest stadfæstet i EU rådskonklusionerne fra februar 2019. Støtten til JCPOA blev bekræftet ved seneste møde mellem Iran og Kina, Frankrig, Tyskland, UK og Rusland i margin af FN's Generalforsamling i september 2019.

3. Formål og indhold

Formålet er at drøfte, og formentlig genbekræfte, EU's tilgang til atomaftalen efter de ventede iranske udmeldinger om nye overskridelser af atomaftalens bestemmelser. Dertil er formålet at drøfte situationen i regionen samt EU's bidrag til at deeskalere situationen og bevare

atomaftalen. EU's Høje Repræsentant forventes at redegøre for status i dialogen med Iran om, hvordan atomaftalen kan bevares, herunder status for INSTEX, og hvordan man forholder sig til nye iranske brud på atomaftalen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes fortsat generel opbakning i EU-kredsen til at værne om atomaftalen i EU-kredsen. Dog har der til tider været forskellige holdninger, hvad angår ønsket om at adskille de øvrige udfordringer ift. Iran – herunder det ballistiske missilprogram og Irans regionale adfærd – fra atomaftalen, for derved at håndtere udfordringerne i separate spor og dermed afskærme atomaftalen. Det forventes, at de tre europæiske parter til atomaftalen, Frankrig, Storbritannien og Tyskland, vil være toneangivende i drøftelsen på baggrund af deres dialog med Iran. Dertil ventes bred enighed i EU-kredsen om behovet for at deeskalere spændingerne i Mellemøsten.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder den regionale situation og usikkerheden om atomaftalens fremtid bekymrende. Regeringen finder de iranske overskridelser af atomaftalens bestemmelser meget bekymrende og opfordrer Iran til at vende tilbage til fuld efterlevelse. Atomaftalen er fortsat i Danmarks sikkerhedsinteresse, idet den er den bedste garanti for, at Iran ikke udvikler atomåben. Regeringen finder det derfor vigtigt, at EU fortsat arbejder målrettet for at bevare den. Det er centralt for Danmark at bakke op om enigheden i EU om Iran-politikken. Samtidig mener regeringen, at det er vigtigt, at EU adresserer navnlig Irans destabiliserende regionale adfærd og landets ballistiske missilprogram. Endelig støtter regeringen den fælles EU-tilgang, der søger deeskalering og dialog.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg ved skriftlig orientering den 12. juli 2019.